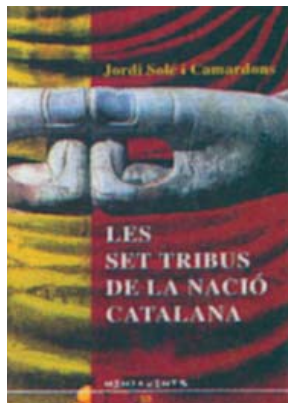

Les set tribus de la nació catalana

Jordi Solé i Camardons,
Les set tribus de la nació catalana,
Edicions Documenta Balear,
Palma 2004.

Feia molt que no llegia un assaig gruixut sense saltar-me un sol mot. Davant un llibre així s'acostuma molt a fer «lectures en diagonal» i a escollir passatges o capítols. El primer mèrit del llibre és que no me n'ha permès cap, de salt. Una línia enllaça amb l'altra com qui teixeix una catifa d'una batalla que esdevé incomprendible si hi manca una escena.

Si, a més a més, en sou una part petita, hi reconeixereu els protagonistes, els paisatges i les lectures. En aquest fresc hi desfila la polifonia de les set tribus. Si hi sortiu, us aconsellaria que mantingueu l'alè, perquè Solé no es mossega gens la llengua. Som davant la polifonia del desconcert, una polifonia tribal que no sempre desafina.

Solé i Camardons fa un fresc del català alhora que planta, al bell mig de la plaça de Catalunya, una falla feta de referències casolanes. L'escriptor, amb un coratge intel·lectual en desús, adopta el paper de l'acusador que no tem represàlies. Així, les denúncies són sempre raonades i podem no estar-hi d'acord, però se'ns dirigeix amb una sinceritat absoluta; constatem, alhora, com se les estima per haver-les conegudes. Darrere de tota crítica raonada hi ha sempre tendresa i afecció.

Som davant un mural de la llengua que recorre el temps entre 1977 i el 2003. L'autor habita a Barcelona, però hi som presents tots, des de l'Alguenya a Prada del Conflent. Encapçalen l'obra uns pròlegs de Miquel Strubell i Trueta i Llorenç Valverde.

En la primera part del llibre (pp. 33-71) descobrim una obra mestra de l'impressionisme analític més clarividient amb les «Set tribus de la nació catalana». Hom acaba identificant-se i hi descobrim les claus de comportaments que pensàvem que eren íntims i que són sempre col·lectius. Aquest apartat és un joiell de la sociolingüística catalana.

La segona és la més extensa (pp. 73-242). El títol és «Entre el discurs, el debat i la polèmica (1977-1990)». Des del manifest «Una nació sense estat, un poble sense llengua» dins *Els Marges* en 1979, fins al 2003 amb el comunicat d'Acció Cultural del País Valencià pel que fa a un Diccionari Ortogràfic anunciat per la Valenciana de la Llengua, un episodi més de la maror que sacseja la mar catalana. Acabarà sentenciant: la lluita continua, com en 1977.

Entrant en la tercera part (pp. 244-294), «Els altres debats», l'autor recorre la militància lingüística als Països Catalans. Ens recorda els mecanismes d'emocions i integracions amb un reguitzell de noms, sigles i associacions.

I en la quarta (pp. 295-327) hi apareixen escrits que, sovint, no li han volgut publicar en altres mitjans. Es tracta d'un exercici perillós i els al·ludits estaran per sempre més a l'aguait.

Hi ha un apartat de notes (pp. 330-343) i el volum es clou amb una bibliografia excel·lent (pp. 345-362) pel que fa a la història recent de la llengua.

L'índex onomàstic supera la xifra de tres-cents deu noms i dóna una idea de l'abast del camí llarg, sempre inacabat, d'una llengua catalana que l'autor vol lliure i esponerosa. Així, sentència: «ens haurem d'unir, no tenim cap altra sortida, contra les armes de destrucció lingüísticocultural que trossegem la nació lingüística i no ens deixen viure en català a la nostra pròpia terra».◆

Joan-Carles Martí i Casanova

La síndrome dels estranys sons

Jordi Solé i Camardons,
La síndrome dels estranys sons,
Col·lecció El Grill, núm.62,
Editorial 3 i 4,
València 2003.

La Noa, una professora de la facultat de filologia de la Universitat de Barcelona, ha perdut, de sobte, la capacitat de parlar i escriure; tan sols emet una mena de sons estranys. Aquest serà el primer cas d'un fenomen que s'anirà estenent i afectarà diferents persones de tot el planeta. L'Arnau, alumne de la Noa, l'ajudarà, i entre tots dos intentaran comprendre el perquè d'aquesta afectació i trobar-hi una solució.

Amb aquesta història, situada en alguna dècada del segle XXI propera a la nostra, l'autor ens acosta al gènere de la ciència-ficció. No pretén, però, fer una narració plena d'elements fantàstics que creïn una atmosfera irreal, sinó destacar el caràcter filosòfic de l'obra; per això ens mostra un tipus de vida bastant semblant a l'actual, i a través d'alguns personatges i detalls quotidians busca la complicitat del lector. Escrit en primera persona, planteja qüestions que afecten l'home, i ho fa des de diferents vessants: el científic, el tècnic, el filosòfic, etc. Se centra en un tema que li interessa especialment: la importància que ha tingut el llenguatge en l'origen i l'evolució de l'espècie humana, i

es pregunta fins a quin punt no ens trobem en un estadi de desenvolupament intermediari, en què les paraules no serveixen per a establir una autèntica comunicació entre les persones. Ens presenta un món imperfecte on l'odi per la diferència i la por al desconegut, rèmores del nostre origen homínid, són ben vius, i la situació de llengües com el català, la constatació que les coses no acaben de funcionar. De tota manera, l'autor fuig del catastrofisme que caracteritza aquest tipus de novel·les i es mostra optimista; tant els personatges i la seva manera de relacionar-se com els ambients en què es mouen manifesten un desig d'arribar a ser més humans, un anhel d'aconseguir l'harmonia universal. Potser seria necessari que el llenguatge, entès com a eina de comunicació universal, fes un salt evolutiu endavant. La síndrome pot ser la clau que condueixi els humans vers un futur millor.

La síndrome dels estranys sons és un llibre escrit amb una prosa àgil. Sorpren l'abundància de teories i citacions que l'autor insereix en cada capítol: si bé poden resultar excessives en algun moment, aquesta sensació queda immediatament compensada per una trama interessant i ben construïda, que enganxa i que convida el lector a continuar fent la pròpia reflexió. El final és rodó i connecta amb la narrativa de Pedrolo. Finalment, l'autor no oblida el vessant didàctic i dóna una proposta per a poder entendre i treballar l'obra.

Jordi Solé i Camardons és professor d'institut i un bon coneixedor de la sociolingüística. Ha publicat una altra novel·la, *Els silencis d'Eslet* (1996), Premi Juli Verne, i l'assaig de sociolingüística *Les paraules del futur* (1995); també acaba de publicar *Les set tribus de la nació catalana*, llibre ressenyat ací al costat.◆

ISABEL PRADA